

ВИСНОВОК **на проект Закону України «Про Бюро економічної** **безпеки України»**

Як вказано у пояснювальній записці, **метою поданого законопроекту є ліквідація податкової міліції**, оптимізація структури та чисельності органів, які ведуть боротьбу зі злочинами у сфері економіки, усунення дублювання їх функцій та створення Бюро економічної безпеки України (далі – БЕБ) з метою запобігання, попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття кримінальних правопорушень, віднесених законом до їх підслідності.

Для досягнення зазначеної мети у законопроекті визначаються правові основи організації та діяльності БЕБ та вносяться відповідні зміни до Кодексу законів про працю України, Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), Кримінального (далі – КК) та Кримінального процесуального (далі – КПК) кодексів України, законів України «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про військовий обов'язок і військову службу» та низки інших законодавчих актів.

Головне управління, проаналізувавши положення проекту у стислий термін, вважає за доцільне зазначити таке

Зауваження загального характеру

1.

У проекті пропонується визначити, що БЕБ є державним правоохоронним органом, на який покладаються завдання щодо запобігання, виявлення, припинення, розслідування та розкриття кримінальних правопорушень, віднесених законом до його підслідності. Таким чином, законодавець, фактично, має закріпити на рівні окремого законодавчого акту за БЕБ *спеціальний правовий статус*.

У зв'язку з цим, Головне управління наголошує, що у сучасній доктрині конституційного та адміністративного права під державними органами, які мають спеціальний статус, розуміються органи, створення яких прямо (або опосередковано) передбачено в Конституції України й які формально не віднесені до жодної з «гілок» єдиної державної влади. Відповідно до чинного законодавства України на такі органи покладається

здійснення специфічних завдань, щодо них може встановлюватися специфічний порядок їх утворення, реорганізації, підконтрольності та підзвітності, а також призначення і звільнення їх керівників, тощо. Тобто, такі державні органи загалом мають або, принаймні, повинні мати статус, відмінний від статусу інших органів державної влади. При цьому, спеціальний статус таких органів має бути зумовлений специфікою завдань, які вони повинні здійснювати в межах повноважень, визначених законами України, незалежно від інших органів державної влади.

Правові передумови створення таких державних органів містить, насамперед, Конституція України (статті 85), за змістом якої до таких державних органів можна, зокрема, віднести: Національний банк України, Національну раду з питань телебачення і радіомовлення, Службу безпеки України, Центральну виборчу комісію.

У сфері виконавчої влади до таких органів належать: Антимонопольний комітет України, Фонд державного майна України та Державний комітет телебачення і радіомовлення України, створення яких також передбачено Конституцією України. При цьому, *Конституція України, як відомо, не передбачає існування в державному механізмі (апараті) інших державних органів із спеціальним статусом.*

Характерною рисою зазначених вище органів, які кваліфікуються як центральні органи із спеціальним статусом, є те, що вони не входять до системи центральних органів виконавчої влади, ключові установчі та кадрові функції щодо яких здійснює виключно Кабінет Міністрів України відповідно до пунктів 9¹ та 9² ст. 116 Конституції України. Згідно з ними Кабінет Міністрів України: утворює, реорганізовує та ліквідує відповідно до закону міністерства та інші центральні органи виконавчої влади; призначає на посади та звільняє з посад за поданням Прем'єр-міністра України керівників центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу Кабінету Міністрів України.

Не зважаючи на те, що Конституція України не містить прямих приписів щодо можливості створення інших центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом, у ч. 2 ст. 24 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» передбачено, що «інші центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом можуть бути створені Кабінетом Міністрів України».

З огляду на вказане, запропоновані у проекті підходи щодо надання БЕБ спеціального статусу, порядку його формування, підзвітності та підконтрольності (ст. ст. 1, 12, 32 та ін. проекту) можуть бути розцінені як такі, що не повною мірою узгоджуються з відповідними положеннями Конституції України та законів України «Про Кабінет Міністрів України» і «Про центральні органи виконавчої влади», які є базовими законодавчими

актами у питаннях утворення і функціонування центральних органів виконавчої влади.

На нашу думку, повністю вирішити порушену у законопроекті проблему можна лише *після внесення до Конституції України змін*, які передбачили б існування в системі органів державної влади не тільки таких державних органів зі спеціальним статусом, як: Центральна виборча комісія, Національна рада з питань телебачення і радіомовлення, Антимонопольний комітет України, але й органів виконавчої влади зі спеціальним статусом, наприклад, Бюро економічної безпеки України.

2.

Згідно з положеннями ч. 4 ст. 1 проекту БЕБ утворюється Президентом України відповідно до цього закону. Однак пропонуване проектом повноваження Президента України щодо створення такого державного правоохоронного органу суперечить приписам ст. 106 Конституції України, яка містить вичерпний перелік повноважень Президента України, і у якій відповідні повноваження відсутні.

Загалом, системний аналіз положень законопроекту свідчить про те, що БЕБ фактично буде підконтрольне лише Президентові України. Це, зокрема, засвідчує порядок призначення та звільнення директора БЕБ Президентом України та проведення конкурсного відбору на посаду директора (ст. 13 проекту), порядок формування Ради громадського контролю (ст. 31 проекту), контроль за діяльністю БЕБ (ч. ч. 3, 4 ст. 32 проекту), тощо. Отже, у такому випадку навряд чи коректним є визначення БЕБ, як державного правоохоронного органу, на який покладається попередження, виявлення, припинення та розкриття кримінальних правопорушень, віднесених до його компетенції.

3.

Вважаємо за необхідне також зазначити, що реалізація даного законопроекту збільшить видаткову частину державного бюджету в частині коштів на створення та утримання БЕБ. З огляду на це, а також відповідно до вимог ч. 3 ст. 91 Регламенту Верховної Ради України та ст. 27 Бюджетного кодексу України до проекту мало бути додане фінансово-економічне обґрунтування. Але у доданих до проекту супровідних документах таке обґрунтування відсутнє.

Твердження авторів законопроекту, що «прийняття та реалізація проекту Закону не потребуватиме фінансових витрат з Державного бюджету України у 2020 році при звільненні працівників податкової міліції так як

фінансування цих витрат можливо здійснити в межах наявних бюджетних асигнувань ДФС України» (п. 5 пояснювальної записки до проекту) не може бути прийняте за обґрунтування, оскільки супровідні документи до законопроекту не містять розрахунків необхідних видатків.

До того ж, зазначені приписи пояснювальної записки не кореспондуються із пп. 1 п. 8 Розділу VI «Прикінцеві положення» законопроекту, у якому Кабінету Міністрів України доручається протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим пунктом «внести на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо внесення змін до Державного бюджету України на поточний рік для включення до нього видатків, необхідних для утворення та діяльності Бюро економічної безпеки України, зокрема видатків для забезпечення Бюро економічної безпеки України та його територіальних управлінь адміністративними будинками, транспортними засобами, засобами зв'язку і матеріально-технічного забезпечення, спеціальною технікою оперативно-технічних підрозділів, іншим майном».

Таким чином, неможливо порівняти передбачену у Державному бюджеті України на 2020 рік суму із видатками, необхідними для ліквідації органів податкової міліції та створення нового органу із граничною чисельністю у 4 000 осіб (див. ч. 2 ст. 12 проекту).

Зауваження і пропозиції до окремих положень законопроекту

До ст. 1

Не може бути оцінений позитивно припис проекту про те, що «Закон України «Про державну службу» застосовуються до Бюро економічної безпеки України у частині, що не суперечить цьому Закону» (абз. 2 ч. 2 ст. 1), адже зазначений Закон є базовим у відповідній сфері відносин, а для виокремлення БЕБ у системі державних органів та створення для нього особливого режиму правового регулювання, немає, на наш погляд, достатніх правових підстав.

До ст. ст. 7, 9

У проекті передбачено безпосередній (автоматизований) доступ БЕБ до відомостей (даних) державних електронних інформаційних ресурсів та автоматизованих інформаційних і довідкових систем, реєстрів та банків (баз) даних, держателем (адміністратором) яких є державні органи (ч. 3 ст. 7), із

одночасним формуванням банків (баз) даних та створенням єдиної аналітико-інформаційної системи БЕБ (п. 1 ч. 2 ст. 9).

По-перше, у проекті відсутні положення щодо порядку створення та ведення відповідних баз даних та ким такий порядок мав би затверджуватись.

По-друге, вищезазначені положення проекту не узгоджуються з приписами Закону України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах». Так, згідно із положеннями ч. 2 ст. 8 цього Закону «Державні інформаційні ресурси або інформація з обмеженим доступом, вимога щодо захисту якої встановлена законом, повинні оброблятися в системі із застосуванням комплексної системи захисту інформації з підтвердженою відповідністю. Підтвердження відповідності комплексної системи захисту інформації здійснюється за результатами державної експертизи, яка проводиться з урахуванням галузевих вимог та норм інформаційної безпеки у порядку, встановленому законодавством».

По-третє, важливість юридичної визначеності щодо відповідних володільців інформації, власників та розпорядників систем впливає з передбаченої в ст. 35 проекту персональної дисциплінарної, адміністративної та кримінальної відповідальності працівників БЕБ за вчинені ними діяння, що призвели до порушень прав та інтересів осіб, пов'язаних з обробкою інформації. Принагідно звертаємо увагу на те, що згідно із ч. 1 ст. 9 Закону України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» відповідальність за забезпечення захисту інформації в системі покладається на власника системи.

До ст. 14

1.

Освітні вимоги до кандидата на посаду керівника БЕБ, на наш погляд, істотно занижені. Так, відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 19 Закону України «Про державну службу» рівень освіти державних службовців категорій «А» та «Б» має бути не нижчим від ***магістра***, тоді як єдиною вимогою до директора БЕБ є наявність вищої юридичної освіти (ч. 2 ст. 14 проекту). При цьому, відповідно до п. 5 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про вищу освіту»,

поняття «вища освіта» передбачає сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок тощо, здобутих у закладі вищої освіти (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є *вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти*. Таким чином, особа, яка претендуватиме на зайняття посади Директора БЕБ, може мати як науковий ступінь *доктора наук*, так і освітній рівень *молодшого бакалавра*.

2.

Частиною 5 ст. 14 проекту пропонується передбачити вичерпний перелік підстав дострокового припинення повноважень Директора БЕБ. Такий підхід, з одного боку, виключає можливість його звільнення з посади у зв'язку із «впливом ззовні», що, у свою чергу, забезпечить здатність реалізовувати незалежне розслідування економічних злочинів, а, з іншого боку, породжує низку ризиків. Так, скажімо, якщо Директор БЕБ систематично порушуватиме вимоги законів, однак відповідні порушення не будуть містити ознак злочину, останній обійматиме свою посаду до моменту закінчення строку його повноважень.

До ст. 17

1.

В абз. 2 ч. 5 цієї статті зазначається, що «на осіб, які мають спеціальні звання Бюро економічної безпеки України поширюється Дисциплінарний статут Національної поліції України з урахуванням особливостей, визначених цим Законом».

На наш погляд, поширення Дисциплінарного статуту одного правоохоронного органу на працівників іншого правоохоронного органу може викликати суттєві складності при його практичному застосуванні.

Так, наприклад, для працівників БЕБ, які мають спеціальні звання можуть викликати нерозуміння такі положення Дисциплінарного статуту Національної поліції (далі – Статут), як поняття службової дисципліни, під яким розуміється «дотримання поліцейським Конституції і законів України, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, актів Президента України і Кабінету Міністрів України, наказів Національної поліції України, нормативно-правових актів Міністерства внутрішніх справ України, Присяги поліцейського, наказів керівників» (див. ч. 1 ст. 1 Статуту), заохочення відомчими заохочувальними відзнаками Міністерства внутрішніх справ України (див. п. п. 7, 10, 11 ч. 2 ст. 6 Статуту); порядок подання про нагородження державними нагородами України, відзнаками Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України,

якій вноситься Міністром внутрішніх справ України (див. ч. 2 і 3 ст. 7 Статуту), право Міністра внутрішніх справ щодо застосування заохочень (див. ч. 1 ст. 8 Статуту), порядок проведення службових розслідувань, утворення дисциплінарних комісій та їх повноваження, позбавлення премій у місяці виконання дисциплінарного стягнення, що також визначається Міністерством внутрішніх справ України (див. ч. 10 ст. 14, ч. 7 ст. 15, ч. 5 ст. 23 Статуту).

Враховуючи специфічність нового правоохоронного органу, на наш погляд, було б доцільним передбачити окремий Дисциплінарний статут для його працівників, що матимуть спеціальні звання.

2.

У ч. 4 ст. 17 проекту зазначено, що трудові відносини працівників БЕБ регулюються цим Законом (у частині переведення працівників БЕБ на нижчі або рівнозначні посади та звільнення осіб, які мають спеціальні звання), законодавством про працю, державну службу та укладеними трудовими договорами. На державних службовців БЕБ поширюється дія Закону України «Про державну службу», тоді як порядок проходження служби особами, які мають спеціальні звання БЕБ (які також є працівниками БЕБ) визначається Положенням про проходження служби особами, які мають спеціальні звання БЕБ, що визначається БЕБ, а в абз. 2 ч. 2 ст. 1 стверджується, що Закон України «Про державну службу» застосовується лише в частині, що не суперечить положенням законопроекту.

До ст. 28

Підтримуючи необхідність визначення таких умов грошового забезпечення (заробітної плати) співробітників БЕБ, що мають «забезпечувати достатні матеріальні умови для належного виконання ними службових обов'язків з урахуванням характеру, інтенсивності та небезпечності роботи, забезпечувати набір і закріплення в штаті управління Бюро економічної безпеки України кваліфікованих кадрів, стимулювати досягнення високих результатів у службовій діяльності, компенсувати інтелектуальні затрати працівників» (ст. 28 проекту), водночас, зауважимо, що запропонована законодавча ініціатива зберігає негативну тенденцію останніх років щодо неузгодженості підходів при визначенні оплати праці працівників різних державних органів та установ, яка призводить до значних диспропорцій у заробітних платах у межах державного сектору. Так, заробітні плати, встановлені для посадових осіб новостворених антикорупційних органів, в разі перевищують посадові оклади, наприклад, найвищого рівня виконавчої влади. Натомість, великі диспропорції в

розмірах оплати праці працівників різних ланок в межах одного відомства чи відомств одного типу (міністерства, агенції, служби) є загалом демотивуючим фактором.

Як вже неодноразово зазначалося Головним управлінням, комплексне реформування інституту державного управління відповідно до європейських стандартів та створення в Україні професійної, політично нейтральної та ефективної державної служби включає запровадження нової системи оплати праці, яка в повній мірі буде виконувати стимулюючу, соціальну, регулюючу, вимірювальну-розподільчу, а не тільки відтворювальну функції заробітної плати. При цьому, структура та умови оплати праці в різних відомствах одного державного сектору мають бути подібними для посад з подібними функціональними обов'язками і внутрішньо узгодженими, в даному випадку – системи державних правоохоронних органів.

Відтак, підтримуючи необхідність встановлення справедливого механізму розподілу доходів, раціонального та ефективного використання державних коштів, вважаємо, що загалом політика оплати праці має базуватися на системних (а не вибірково-точкових) принципах і стандартах.

До ст. 30

У ч. 1 ст. 30 проекту викликає зауваження припис щодо регулярного інформування БЕБ суспільства про свою діяльність через засоби масової інформації. Зазначеному положенню бракує деталізації щодо очікуваних розкладу, обсягів, форми і методів оприлюднення відповідних відомостей. Відсутність правової визначеності може спричинити виникнення потенційних корупційних ризиків та ускладнити подальше правозастосування.

До розділу VI «Прикінцеві положення»

Щодо змін до КУпАП та КК (пп. пп. 2, 3 п. 4 розділу VI проекту)

1.

Звертаємо увагу на те, що 11 червня 2020 року набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення процедури внесення змін» від 19.05.2020 № 619-ІХ (далі – Закон № 619-ІХ), яким внесено зміни до КУпАП, КК та КПК). Зокрема, відповідно до ч. 4 ст. 2 КУпАП, ч. 6 ст. 3 КК, ч. 3 ст. 1 КПК (у редакції Закону № 619-ІХ) зміни до вказаних законів **можуть вноситися**

виключно законами про внесення змін до законів України, що встановлюють адміністративну відповідальність, та/або до законодавства України про кримінальну відповідальність, та/або до кримінального процесуального законодавства України. Таким чином, законопроект потребує суттєвого доопрацювання в частині змін до КУпАП, КК та КПК адже такі зміни мають бути подані в *окремому проекті закону.*

2.

Законопроектом пропонується внести зміни до КУпАП, якими, в тому числі, встановити відповідальність за незаконне використання найменування та ознак належності до Бюро економічної безпеки України (ст. 184-4 КУпАП в редакції проекту).

Звертаємо увагу на те, що КУпАП вже містить такий склад правопорушення як «Незаконне використання фізичною особою ознак належності до *Національної поліції України*» (ст. 184-3 КУпАП). Враховуючи те, що перелік правоохоронних органів, які мають власну символіку, формений одяг для осіб, які мають спеціальні звання, відомчі відзнаки та службові посвідчення, – значний та не вичерпний, для уникнення збільшення в майбутньому складів адміністративних правопорушень, які відрізняються між собою лише належністю спеціальних ознак до того чи іншого правоохоронного органу, доцільно було б згрупувати такі порушення в одній статті КУпАП. Наприклад, диспозиція такої статті встановлювала б відповідальність за незаконне використання ознак належності до правоохоронних органів України за відсутності ознак діяння, передбаченого КК, або незаконне використання на транспортному засобі найменування будь-якого правоохоронного органу України чи похідних від нього, у тому числі, викладених іноземною мовою. При цьому, санкцію такої норми можна було б сконструювати досить варіативно, передбачивши достатню кількість видів адміністративних стягнень у відповідному розмірі (строках) задля того, щоб диференціювати вчинене адміністративне порушення за рівнем його суспільної шкідливості.

3.

У проекті запропоновано передбачити кримінальну відповідальність за шахрайство з податком на додану вартість (ст. 222-2 КК у редакції проекту). На нашу думку, наведена пропозиція є доволі сумнівною у зв'язку із тим, що:

1) у законопроекті кримінально-караним фактично визнається отримання бюджетного відшкодування або отримання права на таке

бюджетне відшкодування способом «розкрадання або заволодіння бюджетними коштами». Звертаємо увагу на те, що,

По-перше, розкрадання є одним із видів незаконного заволодіння відповідним майном, а, отже, використовувати зазначені поняття як різні форми об'єктивної сторони запропонованого складу кримінального правопорушення некоректно.

По-друге, отримання відповідного бюджетного відшкодування шляхом обману вже є незаконним заволодінням бюджетними коштами у формі шахрайства.

По-третє, буквальне тлумачення диспозиції ч. 1 ст. 222-2 КК (у редакції проекту) дає підстави вважати, що кримінально караним, серед іншого, має визнаватися розкрадання або заволодіння бюджетними коштами шляхом подання заяви про повернення суми бюджетного відшкодування, у якій вказані завідомо неправдиві відомості. Однак сам по собі факт подання такої заяви може й не призвести до незаконного отримання відповідних коштів (наприклад, контролюючий орган за результатами перевірки надсилає платнику податку податкове повідомлення про відмову в наданні бюджетного відшкодування – див. п. 200.14 ст. 200 Податкового кодексу України);

2) чинне кримінальне законодавство наразі має достатню кількість заходів для належного реагування на запропоноване діяння. Так, шахрайство з податком на додану вартість (ст. 222-2 КК у редакції проекту), що пропонується криміналізувати, може кваліфікуватися як відповідне кримінальне правопорушення проти власності, передбачене ст. 190 «Шахрайство» КК (до речі, у межах запропонованої диспозиції ч. 1 ст. 222-2 КК немає словосполучення «за відсутності ознак кримінального правопорушення проти власності») або ст. 191 «Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем» КК. За наявності підстав, заволодіння державними коштами під виглядом бюджетного відшкодування ПДВ шляхом шахрайства, що поєднувалося з підробленням відповідних документів, потребує додаткової кваліфікації за ст. 358 «Підроблення документів, печаток, штампів та бланків, збут чи використання підроблених документів, печаток, штампів» або ст. 366 «Службове підроблення» КК.

З огляду на зазначене, вважаємо, що доповнення КК ст. 222-2 є недоцільним.

1.

Підпунктом 4 п. 4 розд. VI «Прикінцеві положення» законопроекту пропонується у п. 8 ч. 1 ст. 3 КПК слова «органу, що здійснює контроль за додержанням податкового законодавства, органу Державного бюро розслідувань» замінити словами «органу Державного бюро розслідувань, керівник підрозділу детективів органу Бюро економічної безпеки України». Як наслідок, керівником органу досудового розслідування визнано, зокрема, керівника підрозділу детективів органу Державної кримінально-виконавчої служби України, підрозділу, який наразі в органі Державної кримінально-виконавчої служби України відсутній.

2.

У законопроекті до окремих статей КПК пропонуються аналогічні за змістом уточнення, а саме, що вирок або ухвала суду (*слідчого судді*), які набрали законної сили, обов'язкові для осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні, а також для усіх фізичних та юридичних осіб, органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх службових осіб, і підлягають виконанню на всій території України (див. ч. 2 ст. 21, ч. 1 ст. 533 КПК у редакції проекту). На наш погляд, уточнення видів судових рішень у кримінальному провадженні, у разі необхідності цього, має відбуватися шляхом внесення змін не до запропонованих статей, а до ст. 369 «Види судових рішень» КПК.

3.

Законопроектом вносяться зміни до ст. 214 КПК, яка регулює порядок досудового розслідування. Зокрема, у ч. 10 ст. 214 КПК (у редакції проекту) встановлюється, що відомості про кримінальне правопорушення, передбачене ст. ст. 212, 212-1 КК, *можуть бути внесені до Єдиного реєстру досудових розслідувань лише у разі, коли податкове правопорушення визначено актом документальної перевірки відповідно до вимог ст. 86 Податкового кодексу України та іншими додатковими фактичними даними*, що встановлюють наявність чи відсутність фактів та обставин кримінального правопорушення.

Варто зауважити, що запропонований у проекті порядок досудового розслідування кримінальних правопорушень, передбачених ст. ст. 212, 212-1 КК, які віднесені до підслідності БЕБ, відрізняється від загального, за яким слідчий, прокурор невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви,

повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, зобов'язаний внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань, розпочати розслідування та через 24 години з моменту внесення таких відомостей надати заявнику витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань (див. ч. 1 ст. 214 КПК). Обґрунтування запропонованого у проекті порядку у пояснювальній записці до законопроекту відсутні.

На наш погляд, із запропонованими у проекті змінами не можна погодитися з огляду на те, що згідно з вимогами абз. 4 п. 86.1. ст. 86 Податкового кодексу України *акт перевірки не може розглядатися як заява або повідомлення про вчинення кримінального правопорушення щодо ухилення від сплати податків*. Крім того, зміст законопроекту не дозволяє встановити, що слід розуміти під «додатковими фактичними даними», які до початку досудового розслідування встановлюють наявність чи відсутність фактів та обставин кримінального правопорушення.

До того ж, запропоновані проектом зміни не враховують випадки, коли документальну перевірку не можна провести з об'єктивних причин, наприклад, за відсутності документів (даних) або доступу до них. На наш погляд, зазначене питання потребує суттєвого концептуального доопрацювання.

4.

Не можна погодитися із пропозицією законопроекту віднести до підслідності детективів органів БЕБ, кримінальні правопорушення, передбачені ст. 224 «Виготовлення, збут та використання підроблених *недержавних цінних паперів*» КК, в той час, як кримінальні правопорушення, передбачені ст. 199 «Виготовлення, зберігання, придбання, перевезення, пересилання, ввезення в Україну з метою використання при продажу товарів, збуту або збут підроблених грошей, *державних цінних паперів*, білетів державної лотереї, марок акцизного податку чи голографічних захисних елементів» КК залишаються у підслідності Національної поліції (див. ст. 216 КПК у редакції проекту).

5.

У реченні 3 ч. 3 ст. 216 КПК (у редакції проекту) зазначається, що детективи БЕБ здійснюють досудове розслідування кримінальних правопорушень, передбачених ст. 191 (у разі, якщо розмір предмета злочину або завданої ним шкоди в чотириста і більше разів перевищує

неоподатковуваний мінімум доходів громадян для працездатних осіб, встановленої законом на час вчинення злочину, чи вчинено організованою групою). При цьому, згідно з абз. 1 ч. 5 ст. 216 КПК досудове розслідування злочинів, передбачених ст. 191 КПК, здійснюють детективи Національного антикорупційного бюро України (далі – НАБУ) за умови вчинення злочину суб'єктом з переліку, що містить ч. 5 ст. 216 КПК. Винятки з цього правила в ч. 5 ст. 216 КПК відсутні. З наведеного вбачається, що у разі прийняття законопроекту, матиме місце дублювання повноважень БЕБ та НАБУ в частині підслідності.

6.

Відповідно до абз. 5 ч. 3 ст. 216 «Підслідність» КПК (у редакції проекту) «прокурор, який здійснює нагляд за досудовим розслідуванням, своєю постановою протягом 5 робочих днів з моменту внесення ним самостійно чи слідчим органу досудового розслідування в порядку, передбаченому статтею 214 цього Кодексу, відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань про кримінальні правопорушення, віднесені до підслідності органів Бюро економічної безпеки України зобов'язаний організувати та передати всі матеріали кримінального провадження за підслідністю до органів Бюро економічної безпеки України для подальшого здійснення досудового розслідування». На наш погляд, відповідні приписи варто було б розмістити у ч. 7 ст. 214 КПК, яка регулює питання *початку досудового розслідування*.

7.

В абз. 2 ч. 10 ст. 216 КПК (в редакції проекту) йдеться про те, що «при встановленні таких інших злочинів, які належать до підслідності Бюро економічної безпеки України, у разі неможливості виділення цих матеріалів в окреме провадження з визначенням підслідності за Бюро економічної безпеки України, прокурором при визначенні підслідності всіх цих злочинів враховується пріоритетність повноважень Бюро економічної безпеки України щодо розслідування підслідних злочинів». Звертаємо увагу на те, що запропонована редакція абз. 2 ч. 10 ст. 216 КПК не дозволяє встановити, чи будуть повноваження БЕБ розповсюджуватися лише на розслідування підслідних йому злочинів, чи також й інших злочинів, зазначених в абз. 1 ч. 10 ст. 216 КПК (у редакції проекту).

Щодо змін до Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» (пп. 6 п. 4 розділу VI проекту)

Законопроектом вносяться зміни до п. 2 ч. 1 ст. 37 Закону, де зазначається, що підлягають взяттю на облік військовозобов'язаних «звільнені зі служби поліцейські, особи начальницького та рядового складу ... Бюро економічної безпеки...».

Проте звертаємо увагу на те, що відповідно до положень законопроекту для БЕБ не передбачено комплектування особами рядового складу, а лише особами середнього, старшого і вищого начальницького складу.

Щодо змін до Закону України «Про Службу безпеки України» (пп. 29 п. 4 розділу VI проекту)

Законопроектом вносяться зміни до вказаного Закону, які спрямовані на коригування завдань і функцій СБУ. Зокрема, вилучаються повноваження СБУ щодо попередження, виявлення, припинення та розкриття кримінальних правопорушень корупції та організованої злочинної діяльності у сфері управління і економіки (зміни до ст. 2 Закону). На наш погляд, переважна більшість цих змін не стосуються створення та діяльності БЕБ, а, отже, виходять за межі предмету регулювання законопроекту.

Крім того, звертаємо увагу на те, що на розгляді Верховної Ради України знаходяться ряд законопроектів, якими Закон України «Про Службу безпеки України» викладається у новій редакції (див. законопроекти реєстр. № 3080 від 18.02.2020, реєстр. № 3196 від 10.03.2020).

Щодо змін до Закону України «Про «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» (пп. 39 п. 4 розділу VI проекту).

Вказаними змінами пропонується поширити дію цього Статуту на осіб, які мають спеціальні звання БЕБ. Вважаємо, що запропоновані зміни є недостатніми для використання вказаного Статуту особами, які мають спеціальні звання БЕБ, повною мірою. На наш погляд, до даного Статуту необхідно внести також інші зміни і доповнення, зокрема, визначити обсяг дисциплінарної влади Директора БЕБ, порядок нагородження державними нагородами України, відзнаками Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України (див. ч. 2 і 3 ст. 7 Статуту), порядок проведення службових розслідувань, утворення дисциплінарних комісій та визначення їх повноважень тощо (детальніше див. зауваження до ст. 17 законопроекту).

Узагальнюючий висновок: законопроект потребує доопрацювання.

Керівник Головного управління

С. Тихонюк

Вик.: В. Попович, Т. Ругаєва, Є. Корнієнко, І. Кунець,
О. Петриченко, О. Макаренко, В. Грицак, Л. Демчук